

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

עב.

עין משפט
נר מצוה

(א) ביקל ל: כיב זב:
 (ב) נפולו ח: סנהדרין ג:
 שביעית פ"י (מ"ה) ר"ה ב:
 ח: כיב קט: קפ"א: וינחמו:
 קב"ג: (ז) ויב: ח"ל:
 (ד) כ"ג: ח"ל: משיחו: (ט) דף
 כ"ה: (י) ג' ויב: ח"ל: (יא) דף
 וינחמו: (יב) ח"ל: (יג) כ"ג:
 הבריאה: ט"ז:

הנהרות הב"ח

(א) ג' פ"ד: ח"ל: ח"ל:
 (ב) לעשר שנים אלה תל: (ג)
 ח"ל: ח"ל: ח"ל: ח"ל: ח"ל:
 נמי בעיבורא דין תל:

מוסף רש"י

שטר שכתוב בו רבית.
 שכתוב בו שילה ברית וכו'
 פלוני ליה מסתו מנה
 כמחתי עד זמן פלוני
 והביט ב"ב ח"ל: שטר
 חוב המוקדמין פסולין.
 לפי שילה לערוך לקוחות
 שלקחו שיה מן הלוה מומן
 שכתוב: ושלח דין הלוה
 שהיה קדמה מיהו להטלה
 וכשטר משיב סה"ט
 קדמה לפיך קטויה
 מלגמיה בו ולא יערוך פלוני
 מומן המלוה ואיני אלא
 כמלוה על פה שאני גובה
 מן המשעבדים (ד"ה ב.)
 וקנסין היראה לכוני אסורא
 ופסול אפילו יומן שני
 (סנהדרין כ"ד.) איני שנכתב
 השטר בלא נטמן וכן כוונתו
 כי מלמד נטמן ליה פלוני
 ממשלו והוא לך ליה ממנו
 כלום עד שיה נטמן גם זה
 מוקדם ופסול: שאין ל:
 לערוך אלא מומן ההטלה
 ואילו: והלא שאני דלמד
 ושלח דין: ערוך כמחמו
 וכן: (ו) ודביב: ב"ב קטו:
 ומיהו אם ההטלה היתה
 בלא נטמן ממי פסיד וקני
 מיהו להשפך נכס ליה
 למלוה ולא כתבו את השטר
 עד שיה נטמן והוא כי
 בלא נטמן: איני מוקדם
 כס: (שם ע"פ ב"ב קטו.)
 והוא הדין: אלא עדים
 יאמרו לך ויעדים מלוה זו
 קדמה לומן הכתוב בלך.
 כשרי: דעשויהו ה"א
 דלא מחיל ליה להטלה
 עד התלא (סנהדרין כ"ד.)
 שכתוב בלא נטמן וכמו
 בתוך השטר בלא נטמן:
 וכל שכן אם ליה נטמן ולא
 הי"א ליה נטמן: דכשרי
 מחיל לו שטר על חוב
 שטר: והביט ב"ב קטו:

א"ס ליה זכיה. דתנן זכין לקטן כפרק מי שמת (ב"ב דף קט. ע"א):
 וזקקן עליו כמלוה. לאחר זמן מיכש עמו על הרבית חוקף הכל
 ביחד כמלוה וכתב לו שטר עליהם כך וכך אני חייב לפלוני: וגובה
 את הרבית. דמשעת זקופה היו כגבוי: בין כך ובין כך. אסיפא
 פליג וטעמא דמפרש ואזיל עלא
 יאמרו כו': שטר שיש בו רבית.
 שכתוב בו פלוני ליה מפלוני מנה
 ברית כך וכך לזמן פלוני: המוקדמין.
 למלוה: פסולין. דנשי למיטרף לקוחות
 מומן הכתוב בו ועדיין לא הלוה
 ושטר הלקוחות קודם למלוה וזה
 מוילף שטר זה והוא קודם והוא שקר:
 פסולים. ואינו טורף מן המשועבדין
 ואפי' מן המאוחר למלוה: ר"מ היא.
 דקנים הימירא אטו איסורא: שמה
 יגבה מן זמן ראשון. דליכא דלא
 מסיק ארעמיה לדקדק כל כך זמן
 הלוואה לומר למלוה שטרך מוקדם
 ומקמי קדם להולאתך: פ"ד: כ"ס:
 כבישנא. אטמין: ואמינא לקוחה
 היא כו". ואנך שטר המכירה ואנך
 מכה חזקה של ג' שנים דכולי האי
 לא מילינא למחלף: פ"ד: ח"ל:
 עבל הכ"ס: אקנייה. כמתנה נעדים:
 לבנו קטן. כדי שלא תהא מכירתו
 מכירה ששולא שטר מכירתו זה
 יוציא שטר ממנו ולא גילה
 הדבר: וזו. מעות שהאז מוכר
 ממנו שמוילף עליו שטר שמכרת
 לי כ"ס שאין שך וקבלת מעותיך)
 וכמתת לי אחריות: כמלוה כשטר
 דמו. דהא כתב ליה אחריות:
 מודה

שטר שיש בו רבית קונסין אותו ואין גובה לא את הקרן ולא
 את הרבית. פ"ב: ח"ל: ח"ל:
 גבי ע"פ אומן השטר דעדים אינם פסולים דליכא עדי חמס דלאין
 מריחמים כלום כדכר וקשה דהניא כחוספתא (פ"ה) דמלכותין
 המולף שטר שיש בו רבית יקרעוהו
 צל לכו"ד יקרעוהו והשמה אי גבי
 ציה מנני מרי אמאי יקרעוהו יממיו
 עד שיגבה בו קודם וי"ל שאסור
 להשהות מיהו נראה דר"מ קנים
 לגמרי ולא גבי ציה כלל כמו שטרי
 חוב המוקדמים דמוקמינן כסמון
 כ"מ ואף על גב שגם שס פי'
 כקוטרים דלאין פסולין אלא לגבות
 ממשעבדי לזין דפסולין משמע
 דלא גבי ציה כלל והא דפריך נהי
 דלא גבי מומן ראשון לזיני מומן שני
 הוה מני למימר נמי נהי דלא גבי
 ממשעבדי יגבי מנני מרי אלא
 רבוחא פריך דאפי' ממשעבדי יגבי
 מומן שני וכסמון דפריך אעובדא
 דפרדיסא אלא הא דלמדך רבי יוחנן
 גזירה שמה יגבה מומן ראשון נישא
 דלא יתן ליכתוב ולא משני משום
 דטעמא דלא יתן ליכתוב לא מהני
 אלא דלא גבי ממשעבדי משום דסי'ל
 דודאי מהני לפוסלו לגמרי ולא גבי
 ציה כלל והא דלא מצינוה ליה אלא
 אי גבי ממשעבדי אכל מנני מרי
 פשיטא ליה דגבי חף על גב דלא יתן
 להיכתוב החס הוא דפשיטא ליה דגבי
 היינו משום שהמוכר היה מודה
 ללקוח שלא פרע ועוד נראה דאפי' יש
 עדים אחרים או שחייב מודה אפי'
 קנים ר"מ דהיי משמע דלאין גובה
 קרן דומיא דרבית וכחוספתא (שם)
 נמי משמע דאפילו כמלוה על פה
 קנים דקמני המלוה את חבירו ברבית
 וצא לפי כ"ד קונסין אומן ואינו
 גובה לא את הקרן ולא את הרבית
 שהיה ר"מ אומר שטר שיש בו רבית
 כו' ובפ' המנחם (ב"ב דף ק"ג.) נמי
 מדמינן להאז דקנסו גופן משום
 שנתן דמפסקי גוף המומן הוא הדין
 דקנים כגוף המלוה אפי' שיש
 משעת כתיבה עבד ליה שומא ולכך
 לא קנסו אלא כשטר ומיהו רבנן נראה דודאי לא
 קנסו אלא משום דקנים ומיהו דלמדך אין העדים פסולים כיון שעובדים על לא תשימונ (שמות כ"ג) אע"פ שאין מריחמים יש להם
 לפסול מידי דהוה אעבדין אוכל נבילות להכעיס דק"ל (סנהדרין דף ט"ו.) כאזי פסול והא דלא חשיב להו כפרק זה בורה (שם דף ט"ו):
 שאין רבית מפורש שטר בכלל מהו הנכס פלוני חייב לפלוני מנה וכללו הקרן עם הרבית והעדים לא ידעו דא"כ כסמון דקאמר
 ר' יוחנן דמודו רבנן כשטרי חוב המוקדמין גזירה שמה יגבה מומן ראשון הי"ג נגזור שמה יגבה רבית כמורת קרן ואין לומר נמי
 דכיון שהרבית מפורש כשטר אין העדים עובדין על לא תשימונ כיון דידועין העדים דבית דין לא יגבו על דם רבית ולכך השטר כשר
 והא דתנן כמתני' (לקמן דף ע"ה:) דעדים עובדין היינו כשאין ניכר הרבית כשטר וידועים עדים שיש בו רבית דהא אהאי שטרא
 גופי' אמרי' שבת המנחם (ב"ב דף ק"ג.) ובפרק המוכר פירות (ב"ב דף ק"ג.) וע"פ ח"מ (ב"ב דף ק"ג.) ד"ה א"ר עקיבא: אמר אבי' א"ו
 הכא ברבית דרבנן ולא מיפסלו באיסור דרבנן כיון שאין מריחמים כלום אע"פ שבעבירה דאורייתא היו נפסלים אי נמי אפי' ברבית
 דאורייתא יש להכשיר דשמה לא תשימונ לאינשי כמלוה משמע להו ולא נעדים ולכן כשרים כדאמרין נמי (לעיל דף ט"ו:) לא תחמוד
 לאינשי בלא דמי משמע להו אכל קשה היא דשטרי חוב המוקדמים היאך העדים כשרים דמוקמינן לה כ"מ אכל לרבנן גובה מומן
 שני ולר"מ נמי היה גובה אי לאו משום דקנים ורבי יוחנן נמי לא קאמר דפסולים לרבנן אלא משום גזירה שמה יגבה מומן ראשון
 והלא העדים הללו במתכיון חתמו שקר והקדימו את הזמן וי"ל כגון שיש שמעדין עליהם שהיו אנוסים מחמת נפשות או כגון
 שאומרים טעניו בשנת המלך אי נמי (שם) שזיפורא דין מלך בין חסר ולא הזכירו כשטר כמתה אלא כמתה נגדש:

קונסין אותו ואינו גובה וכו'. וע"פ דלמדך ב"ב אע"פ (בבבבב דף ט"ו): הלכה כר"מ בגזירותיו היינו דוקא בגזירותיו ולא בקנסותיו והכא
 קנס הוא דכה"ג נמי פסקו כהלכות [גדולות] כרבנן דר"מ כמעוברת חבירו ומינתק חבירו דלש נשא וילף לכשיגיע זמנו
 לנטע יכנס ולא כר"מ דלמדך לא יחזיר עולמית (א"כ דף ט"ו.) דהוי קנסא ורואה מדנשי כהחולץ (בבבבב דף ט"ו.) אלא אינפסל לכהן
 (ל"א) החמירו לגרש כיון שאינו יכול לחזור ולנטע דגרופה אסורה לכהן (וע"פ ח"מ) ונחם קר. ד"ה א"ר עקיבא: אמר אבי' א"ו
 היינו דרבי אבי דאמר רבי אבי ב'. מיהו מה ענין דר' אסי לכאן וי"ל דהכא לא מיעביא ליה אי גבי ממשעבדי אי לא אלא משום דפשיטא
 ליה דנאמן לומר פרעתי משום דלא יתן ליכתוב ומיעביא ליה אי לא גבי ממשעבדי כיון דאין השטר מועיל אלא ע"פ הדאמא או דילמא גבי
 ועל גב ציה לבידא מדנבי אסי די הכי דמודה כשטר מיהו הדאמא לגבות ממשעבדי אע"פ שאם היה אומר מוחף הוא היה כריך קיום
 הי"ג הכא גבי פרדיסא ולא שייך כאן לגרום אין כריך לקיימו אלא גרסי' לאו היינו דרבי אסי דלמדך ר' אסי מודה כשטר שכתוב גובה מנכסים
 משועבדים ולפי זה כשמקשה על רבא מהיחל לשבח קרקעות בלא רבא היה יכול להקשות מיד לכ"ע מ"ש הכא דנאמן לומר פרעתי
 ובנמצאה שאינו שלו אינו נאמן כל זמן ששטר מכר נדיר אלא נטר עד לבסוף ומקשה על רבא מגביית משעבדי השני כפירוש (בבבבבבב):

י"ד